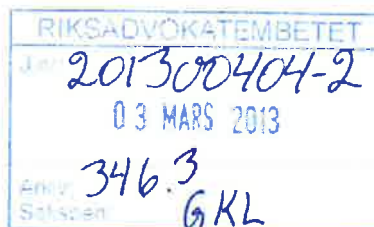

POLITIET

POLITIDIREKTORATET

Rundskriv 2013/003

Til

Dato 21. januar 2013

Saksnr. 200802559-71

Saksbehandler

RUNDSKRIV BRUK AV ELEKTRONISK KONTROLL VED KONTAKTFORBUD ETTER STRAFFELOVEN § 33 (OMVENDT VOLDSALARM)

1. Formål

Kontaktforbud med elektronisk kontroll i medhold av straffeloven § 33 femte ledd er et rettighetstap som idømmes av retten som del av straffutmålingen for å beskytte en eller flere personer fra domfelte. Elektronisk kontroll idømmes når det anses nødvendig for at kontaktforbud skal bli overholdt.

Kontaktforbud med elektronisk kontroll skal ikke benyttes i stedet for annen straff eller som formildende moment i straffutmålingen.

Elektronisk kontroll kan ikke ilegges i stedet for varetekt.

Merknad:

Et hvert kontaktforbud skal ikke være med elektronisk kontroll. Elektronisk kontroll vil særlig være aktuelt å ilagge ved domfellelse på brudd på kontakt- eller besøksforbud, jf straffeloven § 342 eller når forfølgningen av en annen person eller krenkingen av en annens fred allerede har materialisert seg. (Ot.prp. nr 25(2008-2009) side 14 og side 20 første spalte) Domfeltes historikk skal og vektlegges.

Hovedhensikten med bruk av elektronisk kontroll i forbindelse med kontaktforbud er å gi fornærmede bedre beskyttelse. Et slikt behov vil i særlig stor grad være til stede dersom fornærmede allerede har vært utsatt for fysiske overgrep, trusler mv. og av den grunn også vil være større frykt for nye overgrep.

I henhold til § 33 femte ledd skal elektronisk kontroll ilegges når det anses "nødvendig". Retten skal således gjøre en vurdering av om elektronisk kontroll er nødvendig for at kontaktforbudet overholdes. Domstolen må begrunne beslutningen om å ilagge elektronisk kontroll sammen med kontaktforbudet, enten med henvisning til partenes forhistorie, uttalelser fra domfelte eller tidligere brudd på besøks- eller kontaktforbudet. Dersom domfelte tidligere har brutt et besøks- eller kontaktforbud, skal dette normalt føre til at kontaktforbudet kombineres med elektronisk kontroll. (Ot.prp.nr 25(2008-2009) side 21)

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Hammersborggata 12
Tlf: 23 36 41 00 Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

I høringsnotatet inntatt i Ot.prp.nr 25(2008-2009) side 13 står det; "dette innebærer at brudd på et straffeprosessuelt besøksforbud kun kan føre til pålegg om elektronisk merking dersom vedkommende blir dømt for forholdet. Departementet antar også at en slik ordning vil ha en preventiv effekt. Trusselen om at brudd på besøksforbud regelmessig vil føre til en tiltale og eventuell domfellelse med tilhørende pålegg om elektronisk merking, vil kunne føre til at flere avholder seg fra å bryte et kontaktsforbud".

2. Ansvar for gjennomføring

Politiet har ansvar for gjennomføring av kontaktsforbud med elektronisk kontroll, men kan overføre oppgaver til Kriminalomsorgen etter nærmere avtale.

3. Målgruppe

Kontaktsforbud med elektronisk kontroll gjelder for domfelte som er bosatt i Norge.

Domfelte har ikke anledning til å oppholde seg utenfor landet i perioden for kontaktsforbud med elektronisk kontroll.

Elektronisk kontroll ilegges for hele eller deler av perioden kontaktsforbudet gjelder for.

Domfelte kan ilegges kontaktsforbud med elektronisk kontroll overfor flere personer og over flere forbudssoner.

Elektronisk kontroll kan idømmes sammen med alle former for straff.

Merknad:

Det er ikke krav om at domfelte er bosatt i Norge ved ordinært kontaktsforbud. Ved elektronisk kontroll vil opphold i Norge være nødvendig for å kunne drifte, kontrollere og vedlikeholde enheten samt reagere på brudd.

Domfelte anses bosatt der vedkommende er folkeregistrert eller bor midlertidig. Midlertidig bosted kan for eksempel være der domfelte studerer eller midlertidig flytter under forbudsperioden.

Særlig om utenlandske domfelte: En domfelt med utvisningsvedtak kan få elektronisk kontroll selv om varigheten av det elektroniske kontaktsforbudet er av lenger varighet enn tidspunktet for antatt utreisedato.

Rettighetstapet trer i kraft fra den dagen dommen er endelig, jf. Straffeloven § 33a. Dersom domfelte må vente på å bli innkalt til straffegjennomføring eller gjennomfører straff utenfor fengsel så påmonteres den elektroniske enheten umiddelbart etter rettskraftig dom.

Fristen for rettighetstapet løper ikke i den tid løvbryteren gjennomfører fribetsstraff i fengsel eller unndrar seg fullbyrdingen av slik straff.

Forsettlig eller grovt uaktsom hindring av iverksetting er straffbar etter straffeloven § 342 første ledd bokstav d.

4. Forutsetninger for elektronisk kontroll ved kontaktforbud

Det skal fremgå av domsslutningen at domfelte ilegges kontaktforbud med elektronisk kontroll, lengden av den elektroniske kontrollen, total lengden av kontaktforbudet og hvilke interesser forbudssonene skal omfatte, men slik at den nærmere sonavgrensningen gjøres av politiet.

Domfelte må ha tilgang til egnet bolig med innlagt elektrisitet og mulighet for egnet telefonforbindelse.

Domfelte og den forbudet retter seg mot må bo i slik avstand fra hverandre at forbudssonene er praktisk gjennomførbare og skaper trygghet rundt den fornærmede. Domfelte kan bli pålagt å flytte.

Dersom det anses utilrådelig skal kontaktforbud med elektronisk kontroll ikke idømmes.

Merknad:

I domspremissene bør det fremkomme hva forbudssonene skal omfatte. Politiet eller påtalemyndigheten bør ha laget en presentasjon av politiets vurderinger konkretisert til angivelse av radius eller tidsforbruk fra a-b slik at dommeren får en mulighet til å angi omfanget av sonene. Det må imidlertid legges opp til at politiet setter den eksakte grensen etter at partene er hørt. Det bør ikke gis en domsslutning på konkrete soner da disse kan bli endret. Eksempelvis nevnes at fornærmede bytter jobb eller bosted.

Med "egnet bolig" menes at boligen må ha installert elektrisitet og ha GPS- og mobiltelefon dekning. GPS-forsterker kan installeres dersom boligen ikke har tilstrekkelig gode mottaksforhold. Domfelte kan pålegges å flytte til egnet bolig. Dette kan ikke anses som særlig inngripende. Et pålegg om å flytte pga at boligen ikke er egnet vil være uvanlig i det de fleste allerede vil bo i enbeter med strøm og muligheter for mobil- og GPS-dekning.

For gjennomføringen er den elektroniske kontrollen er det uproblematisk at domfelte bor sammen med flere. Det avgjørende er lade- og mottaksforhold.

Dersom domfelte og den forbudet retter seg mot flytter sammen i løpet av forbudsperioden opphører den elektroniske kontrollen.

Ved vurderingen av om kontaktforbud med elektronisk kontroll er utilrådelig skal det særlig tas hensyn til sikkerheten til personen(e) forbudet retter seg mot. Elektronisk kontroll vil ikke være noen garanti for fornærmedes sikkerhet. Elektronisk kontroll skal derfor ikke anvendes der risikoen for overtrødelse og skadeforvoldelse er vurdert å være så stor at hemmelig adresse eller skifte av identitet er bedre egnede midler.

Av forarbeidene fremgår blant annet at "elektronisk kontroll vil eksempelvis neppe være egnet overfor personer som vurderes som særlig farlige og som derfor må underlegges andre og strengere tiltak, eller personer som av ulike årsaker ikke har forutsetninger for å kunne følge de retningslinjer som et pålegg om elektronisk kontroll vil innebære". (Ot.prp.nr 25(2008-2009) s 17)

5. Krav til domfelte under gjennomføringen

Domfelte plikter å følge gjennomføringsplan jf. punkt 7. Domfelte plikter å yte den bistand

og å følge de instruksjoner som gis av politiet og som er nødvendig for gjennomføring av kontrollen.

Domfelte plikter å møte på angitt tid og sted for påmontering av enheten og å stille seg og boligen til rådighet for vurdering av egnethet (jf. punkt 4 annet ledd), installasjoner og kontroller av enheten.

Domfelte plikter å vedlikeholde og lade enheten i henhold til gjennomføringsplan.

Domfelte plikter å bære med seg en påslått og oppladet mobiltelefon til enhver tid. Dersom domfelte ikke besitter egen telefon skal politiet låne ut en mobiltelefon.

Domfelte kan ikke oppholde seg på steder eller foreta reise med fly eller andre fremkomstmidler som innebærer at personen er uten GPS-dekning.

Domfelte plikter å varsle om mulige feil/problemer med enheten.

Merknad:

Begrepet "nødvendig" representerer en skrunke for hva slags pålegg politiet kan gi og hva slags bistand domfelte må yte. Begrensningen vil ha betydning for hvilke handlinger som kan straffes etter bokstav d. Innenfor det som anses "nødvendig" vil brudd på pliktene medføre overtredelse av straffeloven § 342 første ledd bokstav d.

At domfelte unnlater å møte hos politiet eller fysisk motsetter seg at fotlenken monteres, er eksempler på hindring av iverksettelse. Manglende lading av batterier og opphold på steder uten dekning kan anses som hindring av pågående kontroll. (Ot.prp.nr. 25(2008-2009) side 22)

Den elektroniske kontrollen regnes som iverksatt når fotlenken settes på domfelte, og ved behov at tekniske utstyr er installert i domfeltes bolig.

Domfelte må, ut fra sine forutsetninger, selv bidra aktivt til å innfri kravene som stilles.

Slik teknologien er i dag må batteriene lades hvert døgn.

Den som skal kontrolleres må kunne motta beskjeder og samtaler fra alarmsentralen og forholde seg til ordrer fra politiet. Elektronisk kontroll bør ikke tas i bruk uten at tungtveiende hensyn taler for det (Ot.prp.nr 25(2008-2009) side 16)

Det vil i visse situasjoner være nødvendig å komme i kontakt med domfelte. De fleste vil ha egne mobiltelefoner som kan benyttes, men dersom domfelte ikke har det må politiet gi dette ut som del av utstyrsapakken.

Den domfelte vil ikke kunne befinne seg i områder uten GPS-dekning. Dette innebærer at domfelte blant annet ikke kan gå på kino, være på enkelte kjøpesenter eller i garasjeanlegg over lenger tid mv – avhengig av hvor stor avstanden er til forbudssonen vil det variere hvor lenge man kan være uten GPS-dekning. Dersom forbudssonene er i Oslo vil domfelte ikke kunne ta t-bane.

En forbudssone er en forbudssone hele døgnet.

6. Personen(e) som kontaktforbud med elektronisk kontroll retter seg mot (fornærmede)

Fornærmede må være bosatt i Norge og kan ikke bo på hemmelig adresse eller være under andre sikkerhetstiltak som gjør at personens oppholdssted skal forbli ukjent.

Dersom fornærmede flytter utenlands opphører det elektroniske kontaktforbudet.

Fornærmede kan ikke søke å tvinge domfelte til å flytte, ved selv å flytte til eller på annet vis å søke seg til områder domfelte er avhengig av å ha tilgang på.

Merknad:

Fornærmede må kontakte politiet ved flytting, endret arbeidssted osv. da det vil bli aktuelt å endre forbudssonene.

Fornærmede kan få tildelt mobil voldsalarm etter gjeldende instruksverk. Personen(e) må informeres om at kontaktforbud med elektronisk kontroll ikke vil være noen garanti for fornærmedes sikkerhet. Elektronisk kontroll vil kun ha betydning når fornærmede er innenfor forbudssonene. I alle andre tilfeller eller når domfelte benytter en tredje person for å komme i kontakt med fornærmede i sonene skal den mobile voldsalarmen brukes.

7. Gjennomføringsplan

Politiet utarbeider en gjennomføringsplan for domfelte.

Gjennomføringsplanen skal minimum inneholde følgende:

- a) – teknisk informasjon om bruk og vedlikehold av utstyr
- b) – skriftlig opptegnelse av forbudssoner og kart
- c) – varighet av den elektroniske kontrollen
- d) – informasjon om rettigheter og plikter
- e) – informasjon om ansvarlig politidistrikt, telefonnummer og kontaktperson i politi/kriminalomsorg
- f) – straffeloven § 342 og konsekvenser ved brudd og informasjon om erstatningsansvar

Domfelte skal underskrive på at han har mottatt og blitt gjort kjent innholdet og med konsekvensene av brudd på a til f. Eventuelle endringer inntas i gjennomføringsplanen og underskrives av domfelte. Gjennomføringsplanen utleveres etter rettskraftig dom enten i forkant eller ved igangsetting av den elektroniske kontrollen.

Dersom fornærmede endrer bosted eller arbeidssted, eller andre særlige hensyn gjør seg gjeldende, kan politiet endre sonene i løpet av forbudsperioden.

Ved opphør av kontaktforbud med elektronisk kontroll avtales oppmøte hos kriminalomsorgen/politiet for avlenking og eventuell innlevering av mobiltelefon.

Merknad:

En gjennomføringsplan skal inneholde informasjon om det tekniske utstyret og vedlikehold, soner med kart, kontaktpersoner og kontaktnummer til politiet/kriminalomsorgen, lovbestemmelsen, eksempler på brudd og følger av brudd. Domfelte bør så langt mulig være med i utformingen av gjennomføringsplanen (ladetider osv). Videre må det fremgå av gjennomføringsplanen lengden av kontaktforbudet med elektronisk kontroll og informasjon om rettighetene etter § 33a. I utformingen av gjennomføringsplanen skal det tas hensyn til sikkerheten til fornærmede.

Dersom domfelte forårsaker skader på eller mister hele eller deler av det tekniske utstyret kommer de alminnelige erstatningsregler til anvendelse

8. Midlertidig stans av elektronisk kontroll i forbudsperioden

Det gis ikke permisjon fra den elektroniske kontrollen i forbudsperioden.

Etter nærmere avtale med politiet kan unntak gjøres ved dokumenterte sykehus- eller andre institusjonsinnleggelse. Institusjonen må underrettes om den elektroniske kontrollen slik at politiet varsles før utskriving.

Ved bruk av varetekt eller ved straffegjennomføring i fengsel stanses den elektroniske kontrollen i perioden.

Merknad:

Helsetilstanden til domfelte kan få betydning for gjennomføringen av den elektroniske kontrollen. Ved operasjoner eller ved innleggelse på institusjoner kan lenken måtte tas av kortere eller lenger perioder. Det må avklares med institusjonen at denne varsler politiet på angitt nummer i rimelig tid i forkant av utskrivingen slik at lenke kan påmonteres. Politiet innhenter samtykke fra domfelte.

Det må loggføres at domfelte er underlagt kontaktforbud med elektronisk kontroll slik at utstyret påmonteres ved løslatelse.

9. Brudd

Brudd påtales etter straffeloven § 342 første ledd bokstav b og d.

Brudd som nevnt i straffeloven § 342 første ledd bokstav b og d vil også være brudd på vilkårene i straffeloven § 28b første ledd bokstav b, § 53nr. 1 og straffegjennomføringsloven § 45, jf. straffeloven § 28b.

Merknad:

Det elektroniske kontaktforbudet fortsetter å løpe ved brudd. Sterkere tiltak må imidlertid vurderes for eksempel varetektsfengsling. Det kan og bli aktuelt å iverksette andre tiltak som hemmelig adresse eller ny identitet for den forbudet er rettet mot.

Dersom domfelte med hensikt skader eller forsøker å manipulere det tekniske utstyret vil det være brudd på bokstav d annet alternativ "bindrer pågående kontroll" (forsøk er straffbart jf § 342, 2. ledd).

Dersom politiet eller kriminalomsorgen ikke oppnår kontakt med domfelte via telefon kan også dette anses som brudd fordi det kan hindre pågående kontroll. Det må her gjøres en vurdering på hva som regnes som brudd.

Dersom bruddet er forårsaket av brann, strømbrudd eller i tilfeller av nødrett vil bruddet ikke forfølges da det ikke vil være straffbart (forutsatt at man ikke har forårsaket strømbrudd med videre selv for nettopp å hindre muligheten av kontroll). Imidlertid plikter domfelte å søke å opprette kontakt med politiet/ kriminalomsorgen og den elektroniske kontrollen så raskt som mulig. Det straffriende forhold varer kun så lenge det ikke er praktisk mulig å gjenopprette kontrollen.

Er det idømt samfunnsstraff eller betinget fengselsstraff sammen med kontaktforbudet med elektronisk kontroll, vil følgende manglende vedlikehold av utstyret kunne føre til at den subsidiære eller betingede fengselsstraffen må sones. (Ot.prp.nr. 25(2008-2009) side 22)

Egenpåført rus fritar ikke for straff, jf. straffeloven § 45.

10. Oppfølging

Politiet har ansvaret for oppfølgingen av domfelte og personen forbudet er rettet mot. Det skal oppnevnes fast kontaktperson i politiet for domfelte og fornærmede.

Politiet skal i forbindelse med iverksetting av kontaktforbud med elektronisk kontroll gjennomføre en samtale med fornærmede om hva dette innebærer for de involverte og overlevere en kopi av gjennomføringsplanen.

Merknad:

Kontaktperson er familievoldskoordinator eller etterforsker på saken. Når det besluttes at man skal nedlegge påstand om kontaktforbudet med elektronisk kontroll eller senest ved domfellelse på kontaktforbud med elektronisk kontroll registrerer saksansvarlig den trusselutsatte, trusselutøver, kontaktforbudssoner og trusselvurdering i OVA-systemløsningen. Dette forutsetter at politiet tar kontakt med fornærmede og domfelte.

11. Varighet

Kontaktforbud med elektronisk kontroll kan ikke ilegges på ubestemt tid.

Påbud om kontaktforbud med elektronisk kontroll kan etter 6 måneder prøves på ny av tingretten (§ 33a tredje ledd).

Opprettholdes et påbud om kontaktforbud med elektronisk kontroll, kan påbudet ikke prøves på ny før etter 6 måneder (§ 33a tredje ledd).

Fristen for rettighetstapet og for adgangen til å begjære ny prøving etter tredje ledd løper ikke i den tiden lovbrøteren soner frihetsstraff eller unndrar seg fullbyrdingen av slik straff, jf. straffeloven § 33a fjerde ledd.

Merknad:

Etter straffeloven § 33a første ledd trer rettighetstapet i kraft den dagen dommen eller forelegget er endelig. Dette innebærer at rettighetstapet er i funksjon under enhver form for straffgjennomføring, men at selve fristen for rettighetstapet ikke løper under gjennomføringen. Dette innebærer at kontaktforbud med (og uten) elektronisk kontroll skal gjelde under permisjon, i fengsel med lavere sikkerhetsnivå osv.

12. Registrering av opplysninger i forbindelse med kontaktforbud med elektronisk kontroll (hybridovervåking)

Det skal kun registreres opplysninger om den domfeltes bevegelser innenfor områder omfattet av kontaktforbudet, og om uteblitte signaler fra kontrollutstyret.

Opplysninger som registreres i forbindelse med kontaktforbud med elektronisk kontroll, skal snares mulig slettes i den utstrekning de er uten betydning for forebyggelsen eller etterforskningen av straffbare forhold, jf. straffeprosessloven § 216n.

Når domfelte beveger seg inn i en av forbudssonene vil alarmen utløses hos alarmsentralen. Domfeltes GPS-posisjon vil da bli synlig for alarmsentralen og politiet.

Merknad:

Opplysningene slettes automatisk innen seks måneder dersom de ikke har betydning for forebyggelse eller etterforskning av straffbare handlinger. Det bør ikke slettes før seks måneder da det kan ta tid å se et mønster i hendelser eller at fornærmede kommer med opplysninger/ anmeldelser som gjør at man i etterkant ser sammenhenger.

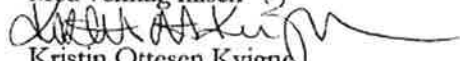
Formålet med kontrollen er å hindre at en som tidligere har utøvd vold eller trusler, nærmer seg den truede. For å oppnå dette, er det ikke nødvendig å vite hvor den som bærer fotlenken er til enhver tid, så lenge vedkommende holder seg unna visse områder. (Ot.prp.nr. 25(2008-2009) side 18)

Domfeltes posisjon utenfor forbudssonene vil ikke være underlagt overvåking så lenge ikke alarmen blir utløst. Dette innebærer at når politiet først registrerer en opplysning vil dette ha betydning for etterforskning av straffesak og opplysningen skal derfor heller ikke slettes. Imidlertid kan tilfeller tenkes der politiet rasket får brakt på det rene at alarmen har blitt utløst av grunner som ikke vil føre til etterforskning eller straffansvar. (Ot.prp nr 25(2008-2009) side 23)

Både straffeloven § 33 og straffeprosessloven § 222a om besøksforbud hjemler allerede forbud mot opphold i bestemte områder. Slike forbud kan gjelde store områder som en kommune eller tettsted. Bruk av elektronisk kontroll medfører ikke at bevegelsesfriheten kan innskrenkes ytterligere. Den elektroniske kontrollen vil først og fremst innebære at enhver overtredelse av kontaktforbudet vil bli registrert. (Ot.prp.nr 25 (2008-2009) side 16)

Med omvendt voldsalarm varsles politiet så snart gjerningspersonen beveger seg inn i det området forbudet gjelder for. Den tidligere varslingen forventes å føre til at politiet oftere vil rekke frem til fornærmede i tide, og at fornærmede vil kunne varsles i de tilfeller hvor politiet ser at de ikke kan rekke frem tidsnok. (Ot.prp. nr 25(2008-2009) side 16)

Med vennlig hilsen

Kristin Ottesen Kvignid
avdelingsdirektør